

Baba Basra Sources 3

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

אומר לו גדור. פירשו רבותינו הצרפתים ז"ל שאומרים לו גדור ואם לא אמרו לו גדור לא קדש אף על פי שלא היה בדעתו לגדרה, וכן פירשו נתיאש הימנה ולא גדרה שאם אמרו לו לגדור ולא שמע להם ונתיאש הימנה הרי זה קדש, אבל אם לא נתיאש הימנה אלא היה בדעתו לגדרה ולא הספיק עד שהוסיף במאתים לא קדש, שאין זרוע מאליו נאסר בתוספת אלא ברוצה בקיומו, דתנן במסכת כלאים (פ"ה מ"ו) הרואה ירק בכרם ואמר כשאגיע לו אלקטנו מותר, כשאחזור אלקטנו אם הוסיף במאתים אסור, ושנינו עוד (פ"ז מ"ז) הרוח שעלעלה את הגפנים על גבי התבואה יגדור מיד אם אירעו אונס מותר, הא למדת שאין זרוע מאיליו ובא נאסר בתוספת אלא ברוצה בקיומו או במתיאש, וזה שאין הגפנים והתבואה של אחד וכסבור שעל שניהם לגדור, אם לא אמרו לו לגדור ונתיאש לא קדש ואף על פי שהוסיף במאתים.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

הכי גרסי' בכולהו נוסחי וכן גרס רש"י ז"ל נפרצה אומר לו גדור, ויש אומרים למה שנאן שתי פעמים לומר לך שאע"פ שהתרו בו פעם ראשונה וגדרה אם חזרה ונפרצה אומר לו פעם אחרת לגדור, ואין אומרין כיון שכבר התירו בו בפירצה ראשונה יודע הוא שעליו לגדור, שמא הוא סבור שאין עליו לגדרה פעם אחר פעם לעולם, לפיכך צריך התראה, ואם לא התרו בו לא קדש ואינו חייב בה כשם שלא קדש בפעם ראשונה בלא התראה. ור"ת ז"ל כתב בספר הישר שלו דהא אתא לאשמועינן שאם נפרצה והוסיף בארבע מאות וגדרה וחזרה ונפרצה והוסיף בד' מאות שאין תוספת זו מצטרפת לתוספת ראשונה, והכי קתני נפרצה אומר לו גדור נפרצה אומר לו גדור נתיאש הימנה ולא גדרה עד שהוסיף במאתים עכשיו הרי זה קידש, אבל בתוספת קמא לא נאסר שכיון שגדר בנתיים בטל תוספת ראשונה שלא היה [בה] כדי לאסור וראשון ראשון נתבטל, כענין שאמרו בפ' בתרא דע"ז (ע"ג א') בענין מערה יין נסך, והשיבו עליו אי הכי כל זרוע ובא נאסר בתוספת לימא ראשון ראשון בטל, ולא קשיא דשאני התם כיון שסופו לבא והוא הולך וגדל מאיליו אינו בטל, מה שאין כן במערה שאינו איסור הבא מאליו אלא תלוי בדעתו של מערה ובמעשה שלו ומיהו בכלאים כשגדר נתבטל שהרי אין סוף איסור לבא שהעירבוב הוא האוסר דתנן (כ"ו א') זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן. וקשה לי והא לא קי"ל כמ"ד בענין יין נסך ראשון ראשון בטל וראיתי בתוספות שהן סומכין עליה ומפרשין אותה במערה ומפסיק לפי דעת רבינו תם ז"ל ולדעתנו אפשר דשאני יין נסך שאיסורו חמור שהוא במשהו, אבל שאר איסורין שיש להן שיעור במאה או במאתים כגון הכלאים והערלה אמרי' ראשון ראשון בטל, ומיהו דוקא בשלא יגיע האיסור לנותן טעם, אבל אם היה בנותן טעם כגון יין של כלאי הכרם או של ערלה שנתערב ביין היתר ויש בו כדי ליתן טעם שלא במינו דהיינו ששים, אפי' לא נפל שם בבת אחת לא אמרי' ראשון ראשון בטל שהרי נצטרף עד כדי ליתן בו טעם וטעמא לא בטיל, וזהו ששנינו (תרומות פ"ה מ"ח) סאה של תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ואיתא בשבת בפ' נוטל (קמ"ב א'), והוא הדין לערלה וכלאים אף על פי שאינו צריך להרים, והיא מפורשת אצלנו בארוכה בפרק בתרא דמסכת ע"ז. מ"מ לענין כלאים המחוברים אפשר כדברי ר"ת ז"ל דאמרינן בהו ראשון ראשון בטל, כיון דגדר וכבר נפסק האיסור ונעשה בו מעשה גדול להתירו.

וההיא דאמרינן בנדריים (נ"ז ב') בצל של שביעית שנטעו בשמינית ורבו גידוליו על עיקרו מהו גדוליו היתר ועיקרו איסור כיון שרבו גדוליו מותר ולא אמרי' ראשון ראשון בטל, התם נמי סוף גדולין לבא הוא, ויש אומרים התם היינו טעמא משום דגידוליו היתר והתירא לא בטל, ואף לדברי זה יכולין אנו לומר דכלאים נמי התירא הוא שהרי זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ואין אחד מהם אסור עד שהוסיף במאתים, לפיכך זרוע ובא נאסר בתוספת ולא אמרינן ראשון ראשון בטל דהיתרא לא בטיל, אבל כשגדר בינתיים כבר ביטלו בידיים ונתבטל ושוב אינו חוזר ונעור, ויש חולקים ואומרים שאם הוסיף בין שתי הפרצות במאתים נאסר ולא אמרי' ראשון ראשון בטל, ולפיכך שנו בברייתא אומר לו גדור שתי פעמים לומר לך שאם נתיאש ולא גדר עד שהוסיף במאתים עם תוספת ראשונה הרי זה קדש וחייב באחריותו.

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

אומר לו גדור, פירשו בתוס' דלכך קתני אומר לו גדור דאם לא אמרו לו לא קדש ואפי' הוסיף באחד ומאתים, וטעמא דמלתא משום דכתיב המלאה הזרע אשר תזרע ודרשי' מיניה איסור יניקה וכדאמרי' (פסחים כ"ה א') זרוע מעיקרו בהשרשה זרוע ובא בתוספת ואתקש מלאה להזרע מה זרוע ניחא ליה אף מלאה דניחא ליה, והיינו דתנן הרואה ירק בכרם ואמר לכשאגיע לשם אלקטנו מותר לכשאחזור אלקטנו אם הוסיף במאתים אסור ותנן [הרוח] שעלעלה את הגפנים על גבי תבואה יגדור מיד אם ארעו אונס מותר אלמא לעולם לא קדש ואפי' בתוספת מאתיים א"כ נראה דניחא ליה או שהוא מתיאש מלסלקו, וה"נ אם לא שאמרו לו לגדור ונתיאש לא קדש שאני אומר שמא סבור הוא שאינו חייב

לגדור, ודקתני נמי נתיאש ממנה ולא גדרה מן הטעם הזה הוא שאלו לא נתיאש אף על פי שהוסיף באחד ומאתים בעוד שהוא מתעסק לגדרה לא קדש:

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

והא דקתני נפרצה אומר לו גדור נפרצה אומר לו גדור תרי זמני יש מי שמפרש דאפי' אמרו לו בפעם הראשונה לגדור וגדרה אם נפרצה פעם שניה לא קדש א"כ התרו בו גם כן, שמא סבור הוא שאינו חייב לגדור בכל פעם שתפול לפיכך צריך הוא להתרות, ושמא בשני פעמים די לו שאלו נפרצה שלישית הוא יודע שבכל פעם שנפרצה חייב הוא לגדור שהוא המזיק, ורת"ם ז"ל פירש בספר הישר דהא אתא לאשמועין שאם נפרצה והוסיף קצת וחזרה ונפרצה והוסיף עוד עד שהוסיף בין שני הפעמים באחד ומאתים ואפי' בנתיאש מלגדרה אין תוספת אחרון מצטרף לתוספת ראשון, והכי קתני נפרצה אומר לו גדור נפרצה אומר לו גדור נתיאש ממנה ולא גדרה עד שהוסיף עכשו באחרונה באחד ומאתים קדש אבל תוספת ראשון אינו מצטרף שכיון שגדר בנתיאש ראשון ראשון בטל כענין שאמרו בפ' בתרא דע"ז (ע"ג א') בענין יין נסך במערה מחבית לבור, ולפי דבריו הא דאסרי' זרוע ובא בתוספת מאתים ולא אמרי' ביה ראשון ראשון בטל שאני התם משום דכיון שסופו לבא לידי תוספת מאתים בלא הפסק בכי הא לא אמרי' אבל הכא דאפסקי' בגדר אמרינן, ויש מי שדן מכאן בהפך שאם נתיאש ממנה ולא גדרה עד שהוסיף באחד ומאתים בין שני הפעמים קדש וחייב באחריותו דלא אמרי' ראשון ראשון בטל כדלא אמרי' בזרוע ובא דעלמא ובבצל של שביעית שנטעו בשמינית דנדרים (נ"ז א) ולא חלקו בין אפסקיה בין לא אפסקיה:

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

והא דקתני אומר לו גדור, ולא קתני חייב לגדור. לפי שצריך להתרות בו⁴¹, דלא מסקי אינשי אדעתיהו (ו)להתחייב על כך. ואין לחייב על כגון זה מדינא דגרמי בלא התראה⁴². ואם גדרה וחזרה ונפרצה, חוזרים ואומרים לו גדור, ואין סומכין על התראה ראשונה.

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קטז עמוד א

המעביר עציץ נקוב בכרם - אם הוסיף מאתים אסור, הוסיף - אין, לא הוסיף - לא! אמר אביי: תרי קראי כתיבי, כתיב פן תקדש המלאה, וכתיב הזרע, הא כיצד, זרוע מעיקרו - בהשרשה, זרוע ובא, הוסיף - אין, לא הוסיף

רש"י מסכת חולין דף קטז עמוד א

הוסיף מאתים - הוסיף בתוך הכרם אחד ממאתים שגדל הירק או גרעיני הזרעים בתוכו דהווי להו מאה ותשעים ותשעה דהיתר וחלק המאתים הוי איסור אסור וכל שכן אם הוסיף יותר דכלאי הכרם אין בטלים עד שיהו בו מאתים דהיתר והאחד (ומאתים) של איסור

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

הכי גרסי' בכולהו נוסחי וכן גרס רש"י ז"ל נפרצה אומר לו גדור, ויש אומרים למה שנאן שתי פעמים לומר לך שאע"פ שהתרו בו פעם ראשונה וגדרה אם חזרה ונפרצה אומר לו פעם אחרת לגדור, ואין אומרינן כיון שכבר התרינו בו בפירצה ראשונה יודע הוא שעליו לגדור, שמא הוא סבור שאין עליו לגדרה פעם אחר פעם לעולם, לפיכך צריך התראה, ואם לא התרו בו לא קדש ואינו חייב בה כשם שלא קדש בפעם ראשונה בלא התראה. ור"ת ז"ל כתב בספר הישר שלו דהא אתא לאשמועין שאם נפרצה והוסיף בארבע מאות וגדרה וחזרה ונפרצה והוסיף בד' מאות שאין תוספת זו מצטרפת לתוספת ראשונה, והכי קתני נפרצה אומר לו גדור נפרצה אומר לו גדור נתיאש הימנה ולא גדרה עד שהוסיף במאתים עכשיו הרי זה קידש, אבל בתוספת קמא לא נאסר שכיון שגדר בנתיאש בטל תוספת ראשונה שלא היה [בה] כדי לאסור וראשון ראשון נתבטל, כענין שאמרו בפ' בתרא דע"ז (ע"ג א') בענין מערה יין נסך, והשיבו עליו אי הכי כל זרוע ובא נאסר בתוספת לימא ראשון ראשון בטל, ולא קשיא דשאני התם כיון שסופו לבא והוא הולך וגדל מאיליו אינו בטל, מה שאין כן במערה שאינו איסור הבא מאיליו אלא תלוי בדעתו של מערה ובמעשה שלו ומיהו בכלאים כשגדר נתבטל שהרי אין סוף איסור לבא שהעירבוב הוא האוסר דתנן (כ"ו א') זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן.

רש"י מסכת גיטין דף נג עמוד א

היזק שאינו ניכר - כגון הני דמתניתין שלא נשתנו מכמות שהיו.

רמב"ם הלכות חובל ומזיק פרק ז הלכה א

המזיק ממון חברו היזק שאינו ניכר הואיל ולא נשתנה הדבר ולא נפסדה צורתו הרי זה א פטור מן התשלומין דין תורה אבל מדברי סופרים אמרו הואיל והפחית דמיהן הרי זה חייב ומשלם מה שהפחית מדמיהן.

משנה מסכת כלאים פרק ז משנה ד

[*] המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חברו הרי זה קדש וחייב באחריותו רבי יוסי ורבי שמעון אומרים אין אדם מקדש דבר שאינו שלו:

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

וזה שאמרנו בכלאים שאין אדם מקדש דבר שאינו שלו יש שואלין בה ומה בין זה לזורק איסור לתוך קדרת חברו או שטמא טהרותיו שהרי אף זו ע"י מעשה הוא בא ואינו כענין עבודה זרה שהוא תלוי במחשבה והדין נותן בה שלא ליאסר בהמת חברו ואפשר שאף הכלאים תלויים הם במחשבה כמו שאמרו כלאים פ"ה מ"ו הוואה ירק בכרם ואמר כשאגיע לשם אלקטנו אפילו הוסיף במאתים בנתים מותר ויש אומרים שלא נאמר כן אלא בכלאים דרבנן וכגון שהרחיק ארבע אמות משרשי הגפנים וסכך אח"כ הגפנים על התבואה אבל כלאים שמן התורה אוסר אף בשאינו שלו:

רמב"ם הלכות כלאים פרק ז הלכה יז

מחיצת הכרם שנפרצה אומרים לו גדור, גדרה ונפרצה אומרים לו גדור, נתיאש ממנה ולא גדרה הרי זה קידש.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

הכי גרסינן כדתניא מחיצת הכרם. וכן כתוב בפ"י ר"ח ז"ל, ולא גרסי' כדתנן דלא מתני' היא אלא מתניתא דמיתניא בתוספתא דכלאים, ורש"י ז"ל גריס כדתנן וכן הגיהו מגיהי ספרים, והוזקקו לומר כן משום דאמרי' עלה בפרק הגוזל עצים (ק' א') ר' מאיר היא דדאין דינא דגרמי, ומנא לך דר"מ היא אלא משום דסתם מתני' ר"מ, ולא היא דמשום הכי קים לן דר"מ קתני לה משום דתנן התם במסכת כלאים פרק ז' ומייתו לה בפ' הגוזל בגמ' המסכך גפנו על גבי תבואתו של חברו הרי זה קדש וחייב באחריותו ר' יוסי ור"ש אומרים אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, א"ר יוסי מעשה בצלמון באחד שזרע כרמו בשביעית ובא מעשה לפני ר"ע ואמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, פי' קסבר זרוע ובא שנאסר בתוספתא מדרבנן הוא והאי כיון דלא עביד איסורא לא קנסוה רבנן, ושביעית נמי של אחרים הוא, א"נ מדכתיב לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש, זרוע כרמו או מקיים כלאים לדעתו מקדש שאינו זרוע ולא מקיים לדעתו אינו מקדש, וכן משמע שם בירושלמי, והיינו דקתני נמי דלא קדש אלא א"כ נתיאש הימנה ולא גדרה כדבעינן למימר קמן, קתני מיהא מתני' קדש וקיי"ל כל סתם מתני' ר"מ, ולפיכך קים לן דהך ברייתא ר"מ היא, דמאן שמעת ליה דאמר אדם אוסר דבר שאינו שלו רבי מאיר וקתני חייב באחריותו אלמא איהו דאין דינא דגרמי. ומה שיש לדקדק בה בדינא דגרמי כבר כתבתיו במקומו.

ר"ש מסכת כלאים פרק ז משנה ד

אין אדם מקדש דבר שאינו שלו - אף על גב דשאר איסורין כגון בשר בחלב אוסר שאינו שלו אין לדמות איסורין התלויין בנתינת טעם לזה מיהו קשה מכלאי בגדים ורובע ונרבע דלגבוה ויש מחלקין בין איסור התלוי במחשבה לשאר איסורים דכלאים תלויין בניחותא דבעלים כדתנן לעיל בפרק ה' (משנה ו) גבי רואה ירק בכרם דמחלק בין כשאגיע שם לכשאחזור וכן בין סיערתו הרוח לאחריו לסיערתו לפניו והיינו [נמי] טעמא גבי ע"ז דאינו אוסר דבר שאינו שלו בסוף פרק ב' דחולין (דף מא א) שתלוי במחשבתו שמחשבתו לע"א ולא יתכן דהרי העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת דפטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים בפרק הניזקין (דף נג א) אלמא אוסר אף על גב דתלוי במחשבה כדאשכחן בפ' אלו מציאות (דף ל א) הכניסה לרבקה ודשה כשירה משום דלא ניחא ליה אלא כל הני היינו טעמא גבי ע"ז לאו שמיה תקרובת ע"ז כיון שאינו שלו וגבי פרה תלה הכתוב בניחותא דעושה מלאכה דכתיב גבי עגלה ערופה עבד וקרין עובד מה עבד דניחא ליה בריש אלו מציאות ופרה ילפא מעגלה (סוטה דף מ"ו א) ומאן דלא דריש נמי ג"ש [התם] הכא מודה מסתמא כזו כן זו דילמוד סתום מן המפורש וגבי כלאים היינו טעמא דכתיב לא תזרע מה זרוע דניחא ליה והא אין אדם נהנה ולא ניחא ליה של אחרים [א"נ] שאני הכא דכתיב כרמך וטעמא דתנא קמא מרבי בירושלמי (בפרקין הל"ג) מקרא דאמרינן (דברים כב) לא תזרע כרמך אין לי אלא כרמך כרם אחר מניין תלמוד לומר כלאים:

השותפין

השותפין שרצו לעשו' מחיצה כו' נפרצה אומרים לו גדור כ' רבי יצחק זצוק"ל מה שאנו מחייבין בעל הכרם לגדור יותר מבעל התבוא' משום דהאיסור בא מחמת גפנים ולא מחמת זרעים שהגפנים יונקים למרחוק יותר מן הזרעים ואפי' למ"ד על הניזק להרחיק א"ע דילמא בכה"ג מודה דעל המזיק להרחיק א"ע דכמו גירי' דידי' דמי דכשנפרצה מתחיל להיזק שבכל שעה גדל באיסור וכמאן דעביד בידיה דמי למאן דדיין אצלו דגרמי כדמוכח בהגוזל עצים. ואינו נ"ל כלל מה שאמר דאין זה גירי' שהנזק מאליו יבא ולא מבעיא לר' יוסי אלא אפי' לרבנן דאמרי על המזיק להרחיק א"ע הי' מן הדין למצע ארבע אמות שביניהן או לבנות הגדר ששניהן מזיקין זא"ז ושניהן נאסרין. אלא טעמא דמילתא הוא כדכתבית במה"ק שאין רשאי אדם לסמוך את גפניו או אילנותיו עד המצר אא"כ הרחיק ד' אמות. או שיעשה גדר ולא משום טעמא דכלאים דהא בשאר אילנות ליכא כלאים אלא טעמא דמילתא הוי משום עבודת הכרם שלא יכניס מחרישתו בשד' חבירו כדפרישית התם. עוד כתב וגם זה מורה מדייק דתנן המסכך גפנו ע"ג תבואתו של חבירו ה"ז קידש וחייב באחריותו ומסיים בסיפא ר"י ור"ש אומרי' אין אדם אוסר דבר שאינו שלו מה שייך לומר בכה"ג אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. היכא דעביד מעשה דמה בין זה למטמא ומדמע דלא דמי לשחט בהמת חבירו לע"ז דפליגי אמוראי בשחיטת חולין. ואית דאמר אין אדם אוסר דש"ש דהתם במחשבה תליא מילתא ואין מחשבתו מועלת לחשב על דבר שאינו שלו. וכן המנסך יינו של חבירו נמי במחשב' תליא מילתא אלא הכא כשזרע כלאים חשוב כמטמא ומדמע דבהא כ"ע ל"פ דאוסר דבר של חבירו ומפרש מורי דדרשי ר' יהודה ור' שמעון מלא הזרע כרמך כלאים וגומר דמשמע כרמך ולא של חבירך ונ"ל שגם איסור כלאים במחשבה תליא מילתא שאינן נאסרין אלא בכוונה. אבל שלא בכוונה אינן נאסרין כדכתבית במה"ק והילכך דמי לשוחט ומנסך דאע"ג דאית בהו מעשה בעי מחשבה: והנכון בעיני נראה לי שאין לומר דבר זה שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו אלא באיסורי הנאה כגון שוחט ומנסך לע"ז ומסכך גפנו על תבואתו של חבירו אבל במידי דלאו איסורי הנאה אלא איסור אכילה בלחוד כגון מטמא ומדמע ליכא מאן דפליג. מידי דהוה אמנבל בהמת חבירו שהיא אסורה באכילה: